169. ՍԱՐԿԱՎԱԳԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *Երեսպատման քարի վրա. հայտնաբերված է 1913 թ. պեղումների ժամանակ.*

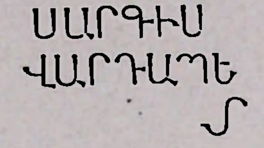

ՍԱՐԳԻՍ/ ՎԱՐԴԱՊԵՏ.

Լուսանկ. *տախտ.* XVIII, 6.

19. ՇԱԽՄԱՏԱՅԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

170. ՇԱԽՄԱՏԱՅԻՆ ԵԿԵՂԵՑԻ. *պատերի լիցքի մեջ օգտագործված ավելի հին եկեղեցու երեսպատման քարեր. 1904 թ. Ա. Մ. Վրույրը հայտնաբերեց տասն այդպիսի քարեր, որոնց վրա կան մի քանի արձանագրության մասեր. որոնցից վեցը՝* a, b, c, d, e, f, *դեռ գտնվում էին պատի մեջ, իսկ մնացածները՝* k, g, h, i, *ընկել էին.* j *քարը գտնվեց 1917 թ., արձանագրությունը տեղավորված է եղել պատի երկու շարք քարերի վրա.*

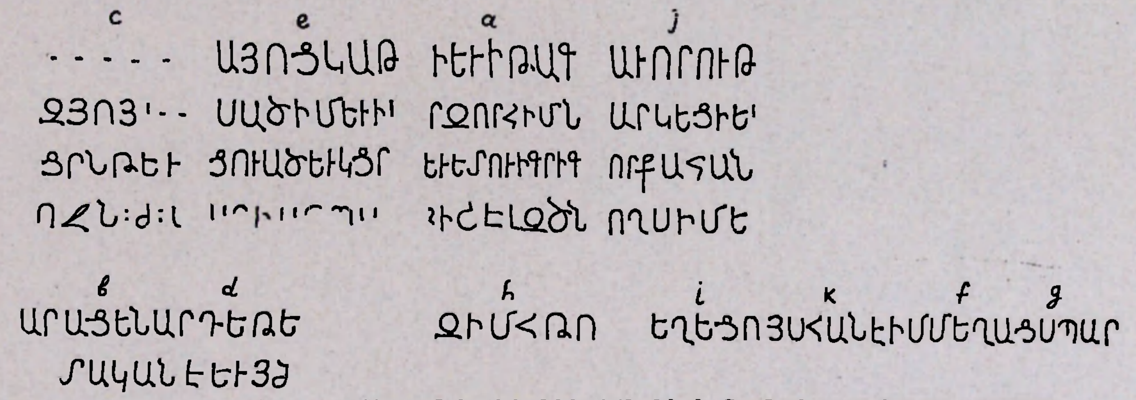

. . . ՅԱՄՍ ՏԵԱՌՆ . . . ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ԵՒ Ի ԹԱԳԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՅՈՑ . . . ԵՍ . . . ԵԴԻ ԶՅՈՅՍ Ի ՔՐԻՍՏՈՍ ԱԾ ԻՄ ԵՒ Ի ՍՈՒՐԲ ՏԱՃԱՐ ԶՈՐ ՀԻՄՆԱՐԿԵՑԻ ԵՒ ԲԵՐԻ . . . ՄԱՇՏՈՑ ԸՆԹԵՐՑՈՒԱԾ ԵՒ ԿՑՈ . . . ԽԻ ԵՏՈՒ Ի ԳՐԻԳՈՐ ՔԱՀԱՆԱ ԵՒ ՊԱՐՏԻՆ Ի ՏԱՐԻՈՋՆ :Ժ: ԱՒՐ Ի ՍՈՒՐԲ ՊԱՏԱՐԱԳԻ ՅԻՇԵԼ ԶԾՆՈՂՍ ԻՄ ԵՒ . . . ԱՐԱԼՍՅՑԵՆ: ԱՐԴ ԵԹԵ ՈՔ ԶՄԵՐ ԺԱՄՆ ԽԱՓԱՆԷ ԿԱՄ ԶԻՄ ԳՐՈՑՆ ՅԵԿԵՂԵՑՈՅՍ ՀԱՆԷ ԻՄ ՄԵՂԱՑՍ ՊԱՐ/ՏԱԿԱՆ Է ԵՒ :ՅԺԸ: ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՆ ՆԶՈՎԵԱԼ Է:

Լուսանկ. *տախտ.* XXIV.

20. ԶԱՔԱՐԵԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

171. ԶԱՔԱՐԵԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *ներքուստ. արևելյան պատի վրա. հարավային խորանի մուտքի գլխին, խաչի շուրջը.*

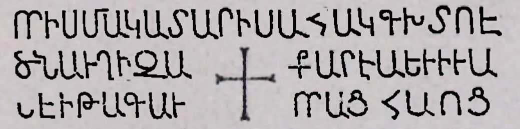

ՍՈՒՐԲ ԵՒ ՄԵՂՍԱՔԱՒԻՉ ՊԱՏԱՐԱԳՆ/ ՈՐ ՍՄԱ ԿԱՏԱՐԻ ՍԱՀԱԿԴԽՏՈ Է/, ԾՆԱՒՂԻ ԶԱՔԱՐԷԱ. ԵՒ ԻՒԱ/ՆԷԻ ԹԱԳԱՒՈՐԱՑ ՀԱՈՑ:

Հրատ. Ալիշան, 58: Զալալեանց, 13: Բասմաջեան, № 29:

Լուսանկ. *տախտ.* XX

172. ԶԱՔԱՐԵԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *արտաքուստ. հարավային պատի արևելյան անկյունի մոտ, երկու հարթության վրա. այն քարը, որի վրա փորագրված է եղել 1—5 տողերի սկզբի մասերը չի պահպանվել.*

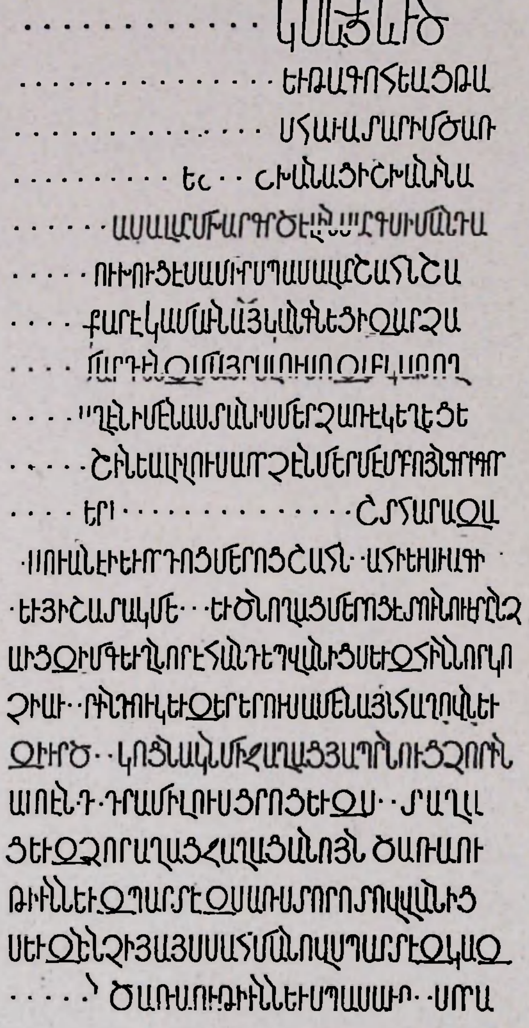

Ի ԺԱՄԱՆԱԿՍ Ա̅Յ/ԱԽԾ/ԵԱԼ ԵՒ ԲԱՐԵՊԱՇՏ ԵՒ ԹԱԳՈՒՀԵԱՑ ԹԱ/ԳՈՒՀՈՅՆ ԹԱՄԱՐԻ, ԵՒՍ ՀԱՒԱՏԱՐԻՄ ԾԱՌ/ԱՅ ՆՈՐԻՆ, ՈՐԴԻ ՄԵԾ ԻՇԽԱՆԱՑ ԻՇԽԱՆԻՆ Ա/ՄԻՐՍՊԱՍԱԼԱՐ ՄԽԱՐԳՐԾԵԼԻՆ ՍԱՐԳՍԻ, ՄԱՆԴԻԱ/ՏՈՐԹՈՒ-ԽՈՒՑԷՍ ԱՄԻՐՍՊԱՍԱԼԱՐ ՇԱՀՆՇԱ/Հ ԶԱ-ՔԱՐԷ ԿԱՄԱՒՆ Ա̅Յ. ԿԱՆԳՆԵՑԻ ԶԱՐՁԱ/ՆՍ Վ,ԻՄԱՐԻԵԱՆ ԶՄԱՅՐՍ ԼՈՒՍՈ ԶՍՈՒՐԲ ԿԱ-ԹՈՂ/ՈԿԷՆ . . . ՂԷՆ Ի ՄԷՆԱՍՏԱՆԻՍ ՄԵՐՉ ԱՌ ԷԿԵՂԵՅԵ/ՑԱՒՆ ՇԻՆԵԱԼ Ի ԼՈՒ-ՍԱՒՈՐՉԷՆ ՄԵՐՄԷ ՍՐԲՈՅՆ ԳՐԻԳ/ՈՐԻ Վ,ԱՄՆ ՅԵՐԿԱՐԿԵՆԴԱՆՈՒԹԵԱՆ ԲԱՐԷ-ՊԱՇՏ ՀԱՐԱԶԱ/ՏԻ ԻՄՈՅ ԻՒԱՆԷԻ ԵՒ ՈՐԴՈ

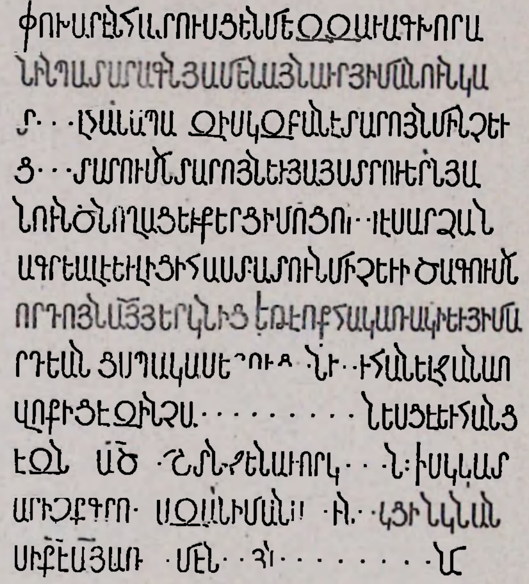

ՄԵՐՈՑ ՇԱՀՆՇԱՀԻ ԵՒ ԱՒԱԳԻ/. ԵՒ ՅԻՇԱՏԱԿ ՄԵԶ ԵՒ ԾՆՈՂԱՑ ՄԵՐՈՑ ԷՏՈՒ ՆՈՒԷՐ ԸՆԶ/ԱՑ ԶԻՄ ԳԵՂՆ ՈՐ Է ՀԱՆԴԷՊ ՎԱՆԻՑՍ ԵՒ ԶՀԻՆՆ ՈՐ ԿՈ/ՉԻ ԱՒԵՐԻ ՓԱՆԴՈՒԿ ԵՒ ԶԵՐԵՐՈՒՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՂՈՎՆ ԵՒ/ ԶԻՒՐ ԾԱՂԿՈՑՆ. ԱԿՆ ՄԻ ԶԱՂԱՑ ՅԱՊՐՆՈՒՑ ԶՈՐԻՆ/ ԵՒ ԱԲՈՂՆ :Դ: ԴՐԱՄ Ի ԼՈՒՍՑՐՈՑ ԵՒ ԶՍՏԱՂԱ/Ց ԵՒ ԶՁՈՐԱՂԱՑ ԶԱՂԱՑԱՆՈՅՆ ԾԱՌԱՅՈՒ/ԹԻՒՆՆ. ԵՒ ՊԱՐՏԷԶՍ ԱՌ ՍՏՈՐՈՏՈՎ ՎԱՆԻՑ/Ս ԵՒ ԶԻ[Ն]ՆԶ Ի ՅԱՅՍ ՍԱՀՄԱՆՈՎՍ ՊԱՐՏԷԶ ԿԱ. Զ/ . . . ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ: ԵՒ ՍՊԱՍԱՒՈՐՔ ՍՈՐԱ/ ՓՈԽԱՐԷՆ ՀԱՏՈՒՍՑԵՆ ՄԵԶ ԶԱՒԱԳ ԽՈՐԱ/ՆԻՆ ՊԱ-ՏԱՐԱԳՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ԱՒՐ ՅԻՄ ԱՆՈՒՆ ԿԱ/ՏԱՐԵԱԼ ՀԱՆԱՊԱԶ, Ի ՍԿԶԲԱՆԷ ՏԱՐՈՅՆ ՄԻՆ-ՉԵՒ/ ՑԿԱՏԱՐՈՒՄՆ ՏԱՐՈՅՆ. ԵՒ ՅԱՅՍ ՏՐՈՒԵՐՆ ՅԱ/ՆՈՒՆ ԾՆՈՂԱՑ ԵՒ ՔԵՐՑ ԻՄՈՑ. ՈՐՊԷՍ ԱՐՁԱՆ/ԱԳՐԵԱԼ Է ԵՒ ԼԻՑԻ ՀԱՍՏԱՏՈՒՆ ՄԻՆՉԵՒ ԾԱԳՈՒՄՆ/ ՈՐԴՈՅՆ ԱՅ ՅԵՐԿՆԻՑ: ԵԹԷ ՈՔ ՀԱԿԱՌԱԿԻ ԵՒ ՅԻՄ Ա/ՐԴԵԱՆՑՍ ՊԱԿԱՍԵՍՑՈՒՑԱՆԷ ԼԵՒ ՀԱՆԵԼ ԶԱՆԱ Ո/Վ ՈՔ ԻՑԷ ԶԻՆՉ ԱՐԺԱՆԻ Է: . . . ԼՆԵՍՑԷ ԵՒ ՀԱՆՑ/Է ԶՆԱ Ած Ի ՄԻՇՏՆՋԵՆԱՒՈՐ ԿԵՆԱՑՆ, ԻՍԿ ԿԱՏ/Ա-ՐԻՉՔ ԳՐՈՅՍ ԶԱՆԻՄԱՆԱԼԻՆ . . . ԿԵԱՆՍ Ի ՔՐԻՍՏՈՍԷ ԱՅ ԱՌ ՅԱՄԵՆԱՅՆ . . . ԱՄԵՆ:

Հրատ. Ջալալեանց, 15 (միրի)։ Բաումաջեան, № 28,
Լուսանկ. *տախտ.* XIX.

173. ԶԱՔԱՐԵԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *Ներքուստ. արևելյան պատի վրա. հյուսիսային խորանի մուտքի գլխին, խաչի շուրջը. Խաչը և արձանագրությունը չարամըտորեն ջարդոտել են.*

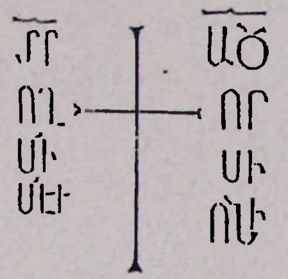

ՏԷՐ ԱԾ ՈՂՈՐՄԻ
ՍԻՄԵՈՆԻ.

Լուսանկ. *տախտ.* XX.

174. ԶԱՔԱՐԵԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *Ներքուստ. արևելյան պատի վրա. հյուսիսային խորանի մուտքի գլխին, խաչի շուրջը.*

ՍԲ ՍԱՐԳԻՍ ԵԱՆՈՒՆՄԻՈՐ
ԱՆԻՍԱՅՍՄԻԿ

ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ Է ԱՆՈՒՆ ՍՈՒՐԲ ԽՈՐ/ԱՆԻՍ ԱՅՍ-ՄԻԿ:

Հրատ. Բասմաջեան, № 106։
Լուսանկ. *տախտ.* XIX.

175. ԶԱՔԱՐԵԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *Ներքուստ. արևելյան պատի վրա. հյուսիսային խորանի մուտքի բարավորի վրա. հետագայում ուղիղ քարի վրա կեղծ կամար քանդակելու հետևանքով արձանագրության միջին մասը տաշվել է։*

ՓՐԿԱԳԻ ՊԱՐԱԳՆ
ՔՍ ԲՈՎԱՆ
ՈՎՍԷՓ

ՓՐԿԱԳԻՆ ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍ . . .
ԻՍՐԲՈ ՎԱՆԻՑՍ . . . ՀԱՒՐ

Հրատ. Բասմաջեան, № 106։
Լուսանկ. *տախտ.* XIX, 1.

176. ԶԱՔԱՐԵԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *արտաքուստ. հյուսիսային պատի արևմտյան մասում, կլոր պատուհանի շուրջը.*

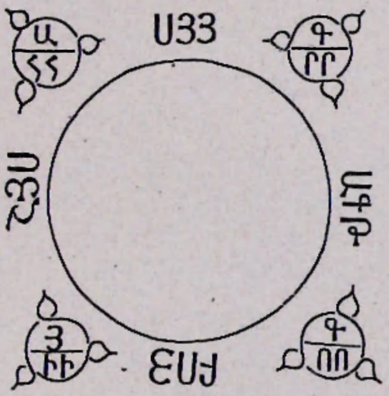

Հրատ. Բրոսսէ, I, 39։ «Բազմավէպ», 1850, էջ 21։ «Հայաստան», 1847, № 146։ Բասմաջեան, № 30։
Լուսանկ. *տախտ.* XIX.

177. *Արտաքուստ. հյուսիսային պատի արևմտյան մասում.*

ՃՂՈՑԾԱՌՍՅՄՍՍՈՆՋ
ՊԱՊՃՈՅՐԴԻ Մ:Չ:Խ:

ՄԵՂՈ[Ւ]ՑԵԱ[Լ] ԾԱՌԱՅ ՄԱՍԱՈՆ Զ/ՊԱ-ՊԱՆՈՑ ՈՐԴԻ :ԱՄ: Չ:Խ:

178. Արտաքուստ. հյուսիսային պատի արևմտյան մասում.

ԽԻԹԱՐԻՋ Մխիթարիջ:

21. ԽԱՉՈՒՏԻ ԵԿԵՂԵՑԻ

179. ԽԱՉՈՒՏԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *որմնասյան խոյակի վրա. հայտնաբերված է 1892թ. պեղումների ժամանակ.*

ԳՈՐ Իգրիգոր:

180. ԽԱՉՈՒՏԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *խաչքարի ներքևի մասում. քարն ագուցվել էր պատի մեջ և ծածկվել ծեփով ու որմնանկարով. հայտնաբերվել է 1892 թ. պեղումների ժամանակ.*

ՁՎԱՐԴԻ Զվարդիկ Յիշեցէք:

Լուսանկ. *տախտ.* XXIV.

181. ԽԱՉՈՒՏԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *արտաքուստ. մուտքի բարավորի վրա. կիսաշրջանի եզրին. հայտնաբերված է 1892 թ. պեղումների ժամանակ.*

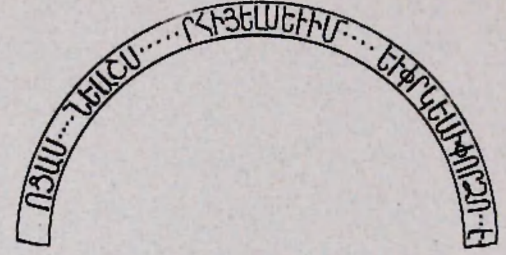

. . . ՆԵՍ. ՇԱՀՍ ԱՇԽԱՐՀԻ ՅԵԼՍ ԵՒ Ի ՄՈՒՏՍ ԵՒ ՓՐԿԵԱ Ի ՓՈՐՁՈՒԹԵՆԷ:

Հրատ. *Բասմաջեան, № 13։*
Լուսանկ. *տախտ.* XXII.

182. ԽԱՉՈՒՏԻ ԵԿԵՂԵՑԻ. *արտաքուստ. երեսպատման չորս քարերի վրա. հայտնաբերված է 1892 թ. պեղումների ժամանակ.*

ԵՍՇԱՀԵՐՎԱ···ԴԴԵՄՍԵՄՈՒՁ···ՀԱՅՐԵ··········
ԳՈՉԻԹԱԳԻ···ՁՈՐԻՀՄԱՆՑՇԻ ՆԵՑԻՍԲԳՐԻ·········
ՍԴԱՍԱԽՈՐՔՍՈՐ ԱԻՄԽՐՈՋ:Բ:ԱԻՐ ՊԱՄԽՐԱԳՍԲԳՐԻԳՈ·
ՆԻՆԱՆԻԿՓԱՆՈՐ ՔՀԱԿԱՌԱԿԻՆՄԵ··ՄԵՂԱՅՆՊԱՐՍԱԿԱ··
ԻԱՅ

Թվ. ԻՆ: ՉԻ: ԵՍ ՇԱՀԵՐ Վ.ԱՐԴԱՊԵՏՍ ԵՏՈՒ ԶԻՄ ՀԱՅՐԵՆԻ . . . ԳՈՐ ԶԻԹԱԳԻՆ ԶՈՐ Ի ՀԻՄԱՆՑ ՇԻՆԵՑԻ Ի ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐ ԵՒ ՊԱՐՏԻՆ ՍՊԱՍԱՒՈՐՔ ՍՈՐԱ Ի ՏԱՐՈՋ :Բ: ԱՒՐ ՊԱՏԱՐԱԳ ՍՈՒՐԲ ԳՐԻԳՈՐՈ ՏԱՒՆԻՆ ԱՆԽԱՓԱՆ, ՈՐՔ ՀԱԿԱՌԱԿԻՆ ՄԵՐ ՄԵՂԱՑՆ ՊԱՐՏԱԿԱՆ ԵՆ ԱՍՏՈՒԾՈՅ:

Հրատ. Марр Н., *74։ Բասմաջեան, № 110։*
Լուսանկ. *տախտ.* XVII.